

העונה ה-28 | 2011/12

המהפכנים

הקאמרה הישראלית ירושלים
מנהל מוסיקלי: אבנר בירון

הקאמרטע הישראלית ירושלים

מייסד ומנהל מוסיקלי: אבנר בירון

מלחין בית: יוסף ברדנשווילי

חברי התזמורת

כינור ראשון	כינור שני	ויולה	צ'לו	קונטרבאס	אבוב	בסון
ארנולד קוביליאנסקי*	נטלי שר*	מיכאל פלסקוב*	צבי אורליאנסקי*	דמיטרי רוזנצוויג*	מוקי זוהר*	מאוריצי פאז*
מיכאל בויאנר	דניס גרסי	מיכאל יאבקר	יפים אייזנשטד*	גנאדי ליטבין	אורי מירז	קריסטיונס גריגס
פאבל גלגנוב	זינה לויין	בוריס רימר	מרינה כץ*			
רומן יוסופוב	קרן ליפקר	אנדריי שפליניקוב	אלכסנדר סינלניקוב	חליל		
כרמלה ליימן	מיכאל קונצביץ'			אסתי רופא*		
אטיין מנרי	אדוארד רזניק					חצוצרה
סופיה קירסנובה**						מראט גורביץ'

נגנים אורחים: מרגלית שנאן, חליל; טיבי צייגר/דני ארדמן, שירה אליאסף/מיכל בית הלחמי, קלרינט; מייקל סלטקין, רומן קוט/איתמר לשם, קרן יער; איתי מורג, חצוצרה; קרן פנפיומן-זהבי, טימפני

חברי העמותה וחברי הוועד המנהל

פרופ' רות ארנון* - יו"ר	יעקב אייזנר*	אלי אייל	ד"ר חנן אלון	פרופ' משה וידמן*	שרה זלקינד	ניסים לוי	הדווה פוגל*	פרופ' מנחם פיש*	פרופ' מרק קופיטמן	דיוויד קינדלר*	פרופ' אורי קרשון	ברוך שלו*
יצחק אלרון*	שמשון ארד	פרופ' אבי בן בסט	פרופ' בני גיגר*	בני גל-עד*	עו"ד יאיר גרין*	רוברט דרייק	פרופ' משה הדני*					

הצוות האדמיניסטרטיבי

מנהל כללי: בן ציון שירה	מנהלת שיווק: ענת שמואלי	מנהל כללי: בן ציון שירה	מנהל אדמיניסטרטיבי: מיכאל קונצביץ'	מנהל במה: ואלרי אקסיונוב	יועץ משפטי: עו"ד עמי פולמן	מנהל כללי: בן ציון שירה	מנהל אדמיניסטרטיבי: מיכאל קונצביץ'	מנהל במה: ואלרי אקסיונוב	יועץ משפטי: עו"ד עמי פולמן	מנהלת חשבונות: שרית יצחקי	מזכירות: מירה זילברמן	מזכירות: ענבל ירושלמי
מפיקה: תמר אומנסקי												

מחלקת מנויים: 1-700-55-2000 | בימים א'-ה' 09:00-17:00

משרד התזמורת: רח' ההגנה 13, הגבעה הצרפתית, ירושלים | טל: 02-5020503 | פקס: 02-5020504
כתובתנו באינטרנט: www.jcamerata.com | אימייל: info@jcamerata.com

התזמורת נתמכת על ידי: משרד התרבות והספורט | עיריית ירושלים, האגף לתרבות | הקרן לירושלים
קרן מרק ריץ' | טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ | ומסתייעת בתורמים שונים.

2011/2012

ירושלים / אולם הנרי קראון

יום ב', 12.12.11 בשעה 20:30

כפר סבא / היכל התרבות

יום ג', 13.12.11 בשעה 20:30

רחובות / אולם ויקס, מכון ויצמן למדע

יום ד', 14.12.11 בשעה 20:30

אריאל / היכל התרבות

יום ה', 15.12.11 בשעה 20:30

תל אביב / מוזיאון תל אביב לאמנות

מוצ"ש, 17.12.11 בשעה 20:30

המהפכנים

שו צונג מנצח, פסנתר (סין)
מוקי זוהר אבוב

יוהן סבסטיאן באך (1685-1750)
קונצ'רטו לאבוב בפה מז'ור, רי"ב 1053a

לודוויג ואן בטהובן (1770-1827)
קונצ'רטו לפסנתר מס' 1 בדו מז'ור, אופוס 15

הפסקה

לודוויג ואן בטהובן (1770-1827)
סימפוניה מס' 2 ברה מז'ור, אופ' 36

מוסיקה מדור לדור

סדרת הקונצרטים לכל המשפחה

אורח: דני קרמן

כְּשֶׁאֲנִי שׁוֹמֵעַ מוֹסִיקָה,
אֲנִי מִצְטָעֵר שֶׁאֲנִי לֹא בָּאָה,
אֲבָל יוֹתֵר אֲנִי מִצְטָעֵר
שֶׁאֲנִי לֹא חָתוּל.

(יהודה אטלס)

ירושלים / אולם ימקא
יום ד' 21.12.11, בשעה 17:30

תל אביב / מוזיאון תל אביב לאמנות
יום ב' 26.12.11, בשעה 17:30

קיבוץ כברי / אולם המופעים
יום ג' 27.12.11, בשעה 17:30

אשקלון / מרכז הכנסים הבינלאומי
יום ה' 12.1.12, בשעה 17:30

וְהַיֵּלֶד הַזֶּה הוּא אֲנִי

מחבר וקורא: יהודה אטלס / מלחין ומנצח: יוסף ברדנשווילי

קונצרט מס' 2 (פברואר 2012) ילדים מנגנים לילדים מנחה ומנצח: רוני פורת

קונצרט מס' 3 (אפריל 2012) משירי לאה גולדברג מנחה ומנצח: משה זורמן
בהשתתפות אבי גרייניק ונעה קשפיצקי

קונצרט מס' 4 (מאי-יוני 2012) בסטיאן ובסטיאנה, אופרה לילדים מאת מוצרט
מנחה ומנצח: אורי לשמן בהשתתפות יעלה אביטל ורויטל רביב

כרטיסים למופע ומנויים לסדרה כולה: קופת התזמורת 1-700-55-2000

כרטיסים לתושבי מטה אשר: 1-800-333-567

פרטים באתר התזמורת: www.jcamerata.com

הקונצרטים
הבאים בסדרה

שו צונג, מגדולי הפסנתרנים והמנצחים של סין, הוא המנהל האמנותי של התזמורת הפילהרמונית של שנחאי ותחרות הפסנתר הבינלאומית בעיר זו - היום המגלופוליס הכלכלי החשוב ביותר בסין, עם אוכלוסייה של למעלה מ-22 מיליון תושבים. צונג הוא גם מנצח אורח ראשי של התזמורת הסימפונית של רשות השידור הדרום-קוריאנית והמנצח הראשי של תזמורת הקונסרבטוריון הלאומי של איטליה.

חינוכו המוסיקלי הרשמי והקפדני של צונג, בן למשפחת רופאים ידועה משנחאי, החל בהיותו בן 17, בכיתת הפסנתר של דומיניק מרְלָה בקונסרבטוריון הלאומי הגבוה בפריס. את לימודי הניצוח עשה עם הפרופסור המנצחים הסינים בעולם. משנת 1988 ואילך, זכה שו צונג בפרסים רבים בתחרויות פסנתר בינלאומיות יוקרתיות: התחרות הראשונה בהמֶמֶטסו, יפן, תחרות Paloma O'Shea בסנטנדר שבצפון-ספרד, תחרות הפסנתר הבינלאומית החמישית של טוקיו והתחרות העשירית ע"ש צ'ייקובסקי במוסקוה.

מוקי זוהר, יליד 1973, הוא האבובן הראשי של הקאמרטו וסולנה זה למעלה מעשור. הוא החל ללמוד נגינת אבוב בתל אביב אצל סמדר שזר והשתלם ברותרדס אצל Emanuel Abbühl. את תוארו הראשון השלים באקדמיה למוסיקה "סונלינק" באמסטרדם בהדרכת יאן ספרונק ואת התואר השני - באוניברסיטת מינסוטה, בהדרכת Basil Reeve. כמו כן השתלם אצל מוריס בורג, לותר קוק, דאגלס בויד, קת'רין גרינבנק ואלן ווגל. זוהר זכה במלגות מטעם קרן התרבות אמריקה ישראל לאורך כל שנות לימודיו.

מוקי זוהר מופיע בפסטיבלים בישראל ומחוצה לה: בפסטיבל טאנגלווד ניגן עם הסימפונית של בוסטון בניצוח סייזי אזווה ועם הפילהרמונית הישראלית - בניצוח זובין מהטה. ב-1998 זכה במקום הראשון ב"תחרות הקונצ'רטו", בהופיעו עם תזמורת אוניברסיטת מינסוטה. הוא משתתף בהרכבים הקאמריים "טריו אָרָטו" ו"האנסמבל הישראלי החדש".

מוקי מנגן על אבוב שנרכש בסיועה של קרן התרבות אמריקה ישראל.

לצד הופעותיו כפסנתרן וכמנצח עם תזמורות סיניות, פיתח קריירת ניצוח ברחבי אירופה, צפון אמריקה ודרומה ודרום-מזרח אסיה. הוא ניצח על תזמורת פריס, התזמורת הלאומית של צרפת, תזמורת ליל, הסימפונית של מוסקוה, הסימפונית של רדיו מרכז גרמניה בלייפציג, התזמורת הסימפונית של וונקובר, יוסטון, רומא ורדיו דרום-קוריאנה והפילהרמונית הסינית. בין המוסיקאים הנודעים שעמם פעל נמנים: פאול בדורה סקודה, לזר ברגמן, מקסים ונגרוב, סרגיו קומיסיונה, פיליפ אנטרמון, ז'אן ברנר פומיֶה, ז'אקו קלוד קסדסי, גֶמָה יָרווי, מריס ינסונס, ארטו נונכס, יורְמָה פֶנוֹלָה, הירוקו נקמורה וז'יאן וונג.

עיסוקיו אינם מצטמצמים לתחום הנגינה והניצוח, אלא רבים הישגיו גם בתחום הניהול, הארגון וההפקה: הוא היה היועץ אמנותי לפסטיבל האמנויות הבינלאומי של שנחאי ומנהלה האמנותי של "שנת התרבות הצרפתית בשנחאי". הוא משמש כיועץ המוסיקלי של אולם הקונצרטים של עירו וחבר בוועדת האמנות של התיאטרון הגדול שם. כיועץ האמנותי של חגיגות הפתיחה של היריד הבינלאומי בשנחאי במאי 2010, העלה שם את "סינדרלה" לרוסיני.

אשתקד הוענק לשו צונג התואר "אביר מסדר האמנויות והדעת" ממשד התרבות והתקשורת של צרפת, בעבור הישגיו בתחומי המוסיקה הקלאסית וחילופי התרבות.

באך ובטהובן היו שני הפכים: ברקע ובאורח החיים, במזגם ובדרכי התנהלותם, באמונותיהם ובתפיסותיהם, בדרכי עבודתם ובאופני התפרנסותם. באך היה נהר מרובה פלגים, בטהובן - מערבולת שוצפת.

מהפכנים היו שניהם אך גם מהפכנותם שונה הייתה: באך סיכם ושכלל, בטהובן שינה ומינף. באך, גאון הבארוק, בהביאו לידי שיא את אמנות הפוגה ואת שילוב הקולות הקונטרפונקטי, פילס את הדרך לשיאני הקלאסיקה ואיפשר פריצה קדימה לבניו ולהיידן, למוצר ולבטהובן. ובטהובן, שמילדותו אולץ להידמות לילד הפלא מוצרט מזלצבורג, ושבבחרותו יצק מים על ידי "פאפא היידן", בישר את הרומנטיקה ובכך התווה עוד לולאה בספיראלה ההתפתחותית של המוסיקה האירופית הקרויה קלאסית.

על באך ראוי להחיל את הפסוק: צדיק מלאכתו נעשית בידי אחרים. "צדיק", כי בצומת בין טהרנות לבין פרגמטיות בחר לייצג את הדיבר האחד עשר: מְעִין עדיפה פשרה יפה מאמת צורמת. ו"בידי אחרים", כי לא הוא המציא את שיטת כיוון המיתרים שאותו מיחסים לו רבים, בהציגם את יצירתו Das Wohltemperierte Klavier כפסגת השיגיו ותמצית מהפכתו. ובכל זאת, גם אם לא המציא אותה, לו מירב התהילה על התקבלותה, ביסוסה והנחלתה לדורות.

התרגום השגור "הפסנתר המשווה היטב", שנוהגים לכנות בו את יצירתו המונומנטלית, מטעה. עדיף לתרגם "המקלדת המכוונת היטב", הן כי לא בפסנתר מדובר (הפיאנופורטה הבראשית הומצא רק לקראת סוף חייו) והן כי לא על השוואה מדובר, אלא דווקא על "מיזוג", "מיתון" או "ריכוך". גם הביטוי "היטב" מטעה, כי בשיטת הכיוון שקדמה ל-Wohltemperierung היו המיתרים מכוונים מדויק מאוד. הצרה הייתה שכיוון המקלדת באופן "נקי" לסולם אחד יצר "זיופים" בלתי מוסברים במעבר לסולם אחר או בהפקת אקורדים מסוימים. עם האנומליה המטרידה הזאת החליט להתמודד בסוף המאה ה-17 המלחין, האורגניסט והמתמטיקאי אנדראס ורקמייסטר. ורקמייסטר המציא נוסחה, שעל פיה הרפית מיתרים או מתיחתם במידה זערורית אחרת מן הכיוון ה"מדויק" לא תישמע כלל לאוזן האנושית, אך בדרך פלא תפתור את הצרימות הנוצרות במעברים בין סולמות מינוריים ומזוריים ובמצוללים הרמוניים*.

וכאן באך נכנס לתמונה. הטהרנים של תקופתו, נוטרי "הכיוון הטהור" צעקו חמס, אך באך, וזו גדולתו, הטיל את כל כובד משקלו לטובת ההמצאה החדשה, הפוגעת בכיוונו של הצליל האחד לטובת רקמת הצלילים כולם, ואת יפי הפשרה המאנית הזאת הציג באופן מפורט, משכנע ומרהיב לדורו ולדורות בצמד יצירותיו: "המקלדת המכוונת היטב"

(רי"ב 846-869) ו"24 פרלודים ופוגות" (רי"ב 870-893). צמד היצירות הזה נחשב כ"ברית הישנה" של המוסיקה הקלאסית למקלדת (כאשר ה"ברית החדשה" בעיני המוסיקולוגים היא אסופת הסונטות לפסנתר של בטהובן).

צירוף נסיבות נדיר הפך את באך לאיש הנכון בזמן הנכון: שיעור קומתו כאורגניסט, כמורה וכמלחין התאפשרה הודות למשפחת המוסיקאים הגדולה והתומכת שבתוכה צמח, התנסותו מגיל צעיר הן בנגינה וביצירה והן בכיוון מקלדות, ומקומות עבודה, בעיקר כנסיות שתבעו ממנו, אך גם אפשרו לו ליצור עוד ועוד. באך המשיך לאורך חייו המוסיקליים ליישם את שיטת הכיוון החדשה. בעזרת האפשרויות החדשות שנפתחו, הביא לפסגות חדשות את הפוגה - יצירה רב-קולית, שמנגינותיה "רודפות זו אחר זו", משתלבות ומתפצלות - ואת הקונטרפונקט, האקורדים הרמוניים הנוצרים בכל רגע נתון בשעת ההאזנה לקולות הברזמניים. בעיני החוקרים והמוסיקאים, שיא יצירתו של באך הן שתי עבודות מופלאות במיוחד משנותיו האחרונות: האחת היא "המנחה המוסיקלית" (רי"ב 1079), פוגה בשישה קולות, שנוולדה ממנגינה שהעניק לבאך פרידריך השני מלך פרוסיה קבל עם ועדה, וזה הפכה ל"מנחה למלך", והאחרת: "אמנות הפוגה" (רי"ב 1080), המורכבת מארבע-עשרה פוגות וארבעה קאנונים, הבנויים כולם סביב נושא אחד. את היצירה הזאת כתב קרוב למותו ולא הספיק להשלימה.

*לנו יקל להבין את מהפכת וורקמייסטר באמצעות המצאה הקרובה יותר לימינו - הראינוע שהיה אח"כ לקולנוע: אילו ביקשו ממצאי הפילם לחקות בכל את מנגנון האבחנה המדויק של העין האנושית, היה נדרש רצף מהיר וצפוף מאד של תמוניות (פריימים) לשנייה, אך כיוון שרצף שופע כזה איננו אפשרי מבחינה טכנית וכלכלית, כופפו המציאים את ה"אמת" במקצת, ורצף של 24 תמוניות לשנייה יוצר את המקסם.

המסמלות את חתרנותה של הרוח החדשה כנגד הקיים, ובהובן המשלב את מאמר שילר "כל האנשים יהיו אחים" ב"תשיעית" שלו, הוא סמל נוסף.

הדינאמיקות של המוסיקה של בטהובן היו חדשות. מלחינים שקדמו לו כתבו פרקים שקטים ופרקים עזי מבע, אך הפרידו בין אלה לאלה. המוסיקה של בטהובן מיטלטלת כבקדחת מרוגע לריתמי, משקט לרועש. יש בפרקיו מתחים פנימיים והתנגשויות הכמהים לפתרונות. דגשים פתאומיים (sforzandi) המופיעים תדיר בסימפוניה שנשמע הערב, הם דוגמה טובה לכך. גם הפיתוח המבני שעשה בטהובן בסימפוניות שלו לצורת הסונטה מעיד על החידוש. אם הסימפוניות של מלחיני הזרם הקלאסי התמקדו הרבה בצורה, להסב לשומעיהן הנאה, צורותיו של בטהובן מוכפפות לתוכן, לעורר למחשבה ולהנעה. הסימפוניות של בטהובן - הארוכות בהרבה מבעבר - נועדו לספר סיפור. זוהי מוסיקה של מאבק. דיאלקטיקת התזה - אנטיזה - סינתזה שראה במאבקים החברתיים, מתורגמת אל מבני יצירותיו. כמוכן, לא רק בתשע הסימפוניות מדובר, אלא גם ביצירותיו האחרות, ובהן הקונצ'רטו לפסנתר שנשמע. פסנתרו של בטהובן, גם אם לא דמה לפסנתר של ימינו, היה מפותח בהרבה מן הפיאנופורטה שהוצג לבאך בסוף ימיו. ובטהובן, לעתים תוך חבטות חסרות רחמים על הקלידים עד כדי פקיעת מיתרים, נעזר בפסנתר לחולל את המהפכה המוסיקלית שהוביל מן הקלאסיקה אל הרומנטיקה.

אירוני - את סערות תקופתו, שתאמו לסערות מזגו, ואפשרו לו להפוך לדבר המוסיקלי של השינויים החברתיים והפוליטיים.

מהפכות של דם יזע ודמעות לא היו באוסטריה בחיי בטהובן, אלא 20 שנה אחרי מותו, אך הגלובוס געש ובטהובן פקח עיניים ואוזניים: שש שנים אחרי הולדתו קמה ארצות הברית של אמריקה, באנגליה התרחשה המהפכה התעשייתית, בצרפת - המהפכה הצרפתית ובשאר מדינות היבשת - התנערות אתניות ומעמדיות. בגרמניה ובאוסטריה התבטא הגעש בעיקר בממלכת הרוח: קנט, פיכטה, שלינג, הגל, שילר, גתה, ניסו לעשות בכתביהם את מה שהפריסאים עשו על הבריקאדות. פאוסט של גתה והמפיסטו שלו הם אחת היצירות

את Das Wohltemperierte Klavier של יוהאן סבסטיאן באך הכיר לודוויג ואן בטהובן בבון, בהיותו נער שזה עתה נטש את בית הספר. הנה כך מתחילות שתי עמודות המזל וחוסר המזל של המהפכן האחר. בעמודת המזל: ההיכרות המוקדמת עם יצירות באך; מורו המצוין, אורגניסט הכנסייה גוטלוב נֶפֶה; כישרונו הנדיר שמינף אותו לגבהים. ובעמודת חוסר המזל: תת־תזונה, עודף עבודה ומחסור בלימודים מסודרים בגיל הצעיר, אב שיכור שניסה להופכו בכוח ל"ילד פלא", אם חלשה וחולנית שנפטרה בהיותו נער, מראה לא מצודד, גמלוניות בהתנהלותו עם אנשים ונשים והתחרשות מחמירה והולכת מגיל 28. לעמודת המזל יש להוסיף את התפתחות הפיאנופורטה בזמנו, ובאופן

אבנר בירון

קתרין פיוג

דירק ברוסה

אהבה לאין קץ

אבנר בירון מנצח

- **ראמו** איפוליט ואריצ'י (סוויטה מס' 1)
 - **דבז'אק** סרנדה לכלי נשיפה ברה מינור, אופוס 44
 - **אנדרה היידו** שבע בגטלות והפתעה אחת (בכורה עולמית)
 - **שוברט** רוזמונדה
- תל אביב:** מוזיאון ת"א לאמנות, מוצ"ש, 28.1.12 בשעה 20:30
ירושלים: אולם הנרי קראון, יום ב', 30.1.12 בשעה 20:30
כרמיאל: היכל התרבות, יום ג', 31.1.12 בשעה 20:30
רחובות: אולם ויקס, מכון ויצמן למדע, יום ד', 1.2.12 בשעה 20:30
קיבוץ כברי: אולם המופעים, יום ה', 9.2.12 בשעה 20:00

על גדות הטיבר

דירק ברוסה מנצח (בלגיה)
 קתרין פיוג סופרן (אנגליה)

- **ברוסה** "סי־רה" (בכורה ישראלית)
- **סקרלטי** קנטטה על גדות הטיבר
- **רספיגי** אריות ומחולות עתיקים (סוויטה מס' 3)
- **באן** קנטטה 209 "לא ידע צער מהו"
- **סקרלטי-תומסיני** הנשים טובות המזג

תל אביב: מוזיאון ת"א לאמנות

מוצ"ש, 7.1.12 בשעה 20:30

יום ו', 13.1.12 בשעה 13:00

מוצ"ש, 14.1.12 בשעה 20:30

יום א', 15.1.12 בשעה 20:30

חיפה: אולם רפפורט, יום ב', 9.1.12 בשעה 20:30

ירושלים: אולם הנרי קראון, יום ג', 10.1.12 בשעה 20:30

רחובות: אולם ויקס, מכון ויצמן למדע, יום ד', 11.1.12 בשעה 20:30

הקונצ'רטו לאבוב - אבידה שהומצאה

הקונצ'רטו לאבוב בפה מז'ור של יוהאן סבסטיאן באך מוכרז כ"אבוד" ולכן אין לו מספר ברשימת יצירותיו (רי"ב). בהקלטות מסחריות הוא עשוי להיות מצוין כ-1053a, כיוון שהוא טרנספוזיציה לפה מז'ור של קונצ'רטו לצ'מבלו מאוחר יותר, במי מז'ור, רי"ב 1053. באקדמה לפרטיטורה המשמשת הערב את הקאמרטה ואת סולנה, מצוין כי הקונצ'רטו לאבוב "הופק" משתי קנטטות של באך: הפרק הראשון ("אלגרו") הוא טרנספוזיציה של ה"סינפוניה" הפותחת את קנטטה מספר 169; הפרק השני ("סיצ'יליאנו") הוא שכתוב של האַרְיָה "מות בי, הו עולם, על כל אהבתך" מתוך אותה קנטטה, ואילו הפרק המסיים (גם הוא "אלגרו") הוא טרנספוזיציה של הפרק הכלי ("סינפוניה") הפותח את קנטטה מספר 49.

אין לתמוה על שינויי הצורה האלה: באך, בשמשו מוסיקאי כנסיית תומאס הקדוש בלייפציג, נדרש לספק קנטטה חדשה לכל יום ראשון במשך שנים רבות, ועל כן נקל להבין שעם כל יצירותיו ויצרנותו, בחר פה ושם (כמו גם מלחינים אחרים) לעצב מחדש יצירות קודמות ולשנות את סולמן ואת הרכבן. כך קרה שהקונצ'רטו לאבוב בפה מז'ור, שנוצר כנראה ב-Köthen לפני תקופת לייפציג, איננו עמנו עוד, אך "השתקפויותיו" שרדו.

יש לזכור שאת רוב יצירותיו של באך ניגן הוא וניגנו אחרים מכתבי יד. רוב הפרטיטורות לא

תפקיד זמרת האלט בקנטטה, הנחשבת ממילא שכתוב של קונצ'רטו קדום ו"אבוד" לאבוב. לא נותר לנו אלא לדמות בלבנו, בשומענו את נגינת האבוב בפרק השני, הסיצ'יליאנו, כי מזמר הוא את מילות האריה "מות בי, הו עולם, על כל אהבתך, כדי שישנן חזי עלי אדמות עד יומי האחרון את אהבת האל".

התפרסמו בימיו ורבות מהן התגלגלו אחרי מותו ובשנות שקיעת יוקרתו בעליות נג עבשות. רק בעידן "תחייתו מחדש", במחצית הראשונה של המאה ה-19, בעיקר ביזמת מעריצו מנדלסון, החלו מוציאים לאור לרכז בידיהם את כתביו הרבים ובחפשים גם "חומר" לאבובנים, "הציעו" להם לנגן את תפקיד יד ימין בצ'מבלו או את

"השנייה" של בטהובן: בדרך אל הפסטורלית או נפתולי הדרקון

הסימפוניות הזוגיות של בטהובן עומדות, כידוע, בצילן של הסימפוניות האי-זוגיות, ובמקרה שלנו - "השלישית" הענקית ("ארויקה") מעיבה על קודמתה. עם זה כדאי לזכור כי, כפי שהתנסח הבעהובניסט הבריטי בארי קופר, בשעת בכורתה, הייתה הסימפוניה השנייה של בטהובן הסימפוניה הגדולה ביותר ששמע העולם עד אז. המנצח בן זמננו, קריסטוף אשנבך, עם הסכמתו לכך שאין ב"שנייה" המהפכנות של הסימפוניות המאוחרות ממנה, רואה בה בכל זאת הבקעה לעומת יצירות היידן ומוצרט ואפילו הקדמה לשוברט, שאך נולד ארבע שנים לפני הולדת ה"השנייה".

בטהובן ניסה לכתוב סימפוניה כבר בבון, בשנות העשרה לחייו, אך בלי הצלחה יתרה. ניסיון נוסף, בווינה, בשלהי המאה ה-18, לא צלח אף הוא, אם כי כמה רעיונות עשו את דרכם לסימפוניה הראשונה, שבכורתה הייתה ב-1800. זאת השנה שבה החל לרשום סקיצות לסימפוניה השנייה, אך את עיקר העבודה עשה בשנת 1802, בהיילינגשטט, שם חווה לראשונה את הירידה בכושר השמיעה, שהגיעה אותו לכתוב (ולא לשלוח) לאחיו את מכתב ההתאבדות המוכר כ"צוואת היילינגשטט": "איזו השפלה חשתי, כשמי שעמד לידי שמע חליל במרחקים ואני לא שמעתי דבר. מקרים כאלה הביאוני אל סף הייאוש, עד כי לא הייתי רחוק מלשלוח יד בנפשי. רק האמנות הגנה עליי. לא יכולתי להביא את עצמי לידי אובדן, בטרם אצור מה שנועדתי ליצור." ובמכתב לחבר געוריו,

הרופא פרנץ וְגֵלֶר, הוא כותב: "הפסקתי ללכת לאירועים חברתיים, כי מה אומר לבני שיחי? שאני חרש?"

דווקא לאור ידיעותינו אלה, מפתיע לפגוש את החיוניות העצומה ואת ההומור חסר המצרים של הסימפוניה השנייה, שהקטור ברליוז אמר עליה שהיא "מחייכת לכל אורכה" וכי "בסימפוניה הזאת הכל אצילי, מלא אנרגיה, גאה". הדוגמה הזאת מוכיחה שוב, למי שעדיין זקוק להוכחות, כי היחס בין אירועי חייו של יוצר לבין אופי יצירותיו אינו ניתן לניבוי. בהסתמך על דוגמת הסימפוניה הזאת (וגם השמינית), ייתכן אולי שבטהובן חיפש מפלט ביצירות "קומיות" דווקא בעתות משבר.

הפרק הראשון בנוי משני חלקים, שעליהם אומר ברליוז, שבטהובן היה לו מקור השראה: "הפתיחה" ("אדג'ו מולטו") היא יצירת מופת. פסקאות יפהפיות באות זו אחרי זו בהתפתחות אורגנית אך בהפתעות מתמידות. השיר מלא הדר... ומשרה אווירה רגשית. הוא ריתמי ונועז יותר מן הפתיחה, התזמור עשיר, מצלולי ומגוון. ואז מצטרף האלגרו-קון-בריו המרהיב ביופיו. המנצח אשנבך בוחר לציין את ריבוי ה-sforzandi (הדגשים הפתאומיים) שיש בפרק הראשון של הסימפוניה (כמו גם באחרון), יותר מבכל שמונה הסימפוניות האחרות של המלחין.

הפרק השני, "לרגטו", הוא אחד הפרקים הסימפוניים השקטים הארוכים ביותר שיש במוסיקה בכלל, ובו מוסיקת עם פסטוראלית,

מנגינת אבוב מלודית ומחול-עם אוסטרי יפהפה. אם רוצים למצוא בפרק הזה עדות לדיכאנו של בטהובן, אפשר, בשל כמה נגיעות מלנכוליות.

הפרק השלישי, שאותו בחר לעצב לא כמנואט מסורתי, אלא כ"סקרצו (מילולית: בדיחה) אלגרו", מנוגד בכל לפרק הקודם. הוא עליו, משתובב ומלא קפריזות ומהתלות. אם נשוב לרגע לניסוחי ברליוז: "בשומעך את הכלים מתווכחים על פרגמנטים של נושא שאף אחד מהם אינו מצליח להשלים... בשומעך את אלפי הניואנסים הצבעוניים המתחלפים תדיר, אינך יכול שלא לחשוב על הרוחות של אוֹרְוֹן, מלך השדונים".

את הפרק המסיים, "אלגרו מולטו", ברליוז מכנה "גאוני". הוא מוסיף, "הוא בעצם סקרצו שני ובעליותו יש פיקנטיות רבה".

לא נצא ידי חובה בלי להזכיר בנקודה זו התבטאויות הרבה פחות מחמיאות לסקרצו ולפינאלה של הסימפוניה השנייה. דֶבְרִי הבורגנות הוינאית ה"מחונכת" הזדעזעו מן הבדיחות המוסיקליות הוולגריות, כלשונם, במיוחד בפתח הפינאלה. קצתם קישרו את הצלילים ששם לקשיי העיכול של בטהובן "בעיקר בעתות מתח נפשי וחרדה". סקירת הבכורה של כתב "העיתון למען עולם אלגנטי" תארה את הסימפוניה כ"פיתוליו המבחילים של דרקון פצוע המסרב להתפגר, עד אשר, בפרק הרביעי, ככלות כל דמו, הוא נופח סוף-סוף את נשמתו".

קריסטיונאס גריגס | פגוט

קריסטיונאס גריגס נולד ב-1983 בוילנה שבליטא וקיבל תואר ראשון מן האקדמיה הליטאית למוסיקה. הוא המשיך את לימודיו באקדמיה הלאומית למוסיקה בדנמרק ואת התואר השני השלים באקדמיה למוסיקה שבמלמו בשוודיה. בשנת 2009 בא לישראל ללימודים באקדמיה למוסיקה ע"ש בוכמן-מהטה בתל אביב, ומשנת 2010 הוא מנגן כפגוט שני בקאמרטה הישראלית ירושלים.

כרמלה ליימן | כינור

כרמלה ליימן עלתה לישראל מליטא בשנת 1972. היא בוגרת האקדמיה למוסיקה ע"ש רובין (בוכמן-מהטה) בתל אביב, שם סיימה תואר ראשון ושני בהצטיינות, בהדרכת פליקס אנדרייבסקי, אילונה פהר ויאיר קלס. כחברה ברביעיית "גרטלר" הופיעה בארה"ב, ספרד, אנגליה, צרפת וגרמניה. בשנים האחרונות השתתפה במספר רב של הפקות קאמריות בארץ, במסגרתן גם הקליטה שלושה דיסקים: חמישיות קלרנית ישראליות עם אלי חפץ ושני דיסקים המוקדשים למוסיקה של גטו טרזיינשטאט. משנת 1990 היא משמשת כמוביל משנה בקאמרטה הישראלית ירושלים, שאליה הצטרפה בשנת 1990.

אלכסנדר סינלניקוב | צ'לו

אלכסנדר סינלניקוב סיים דוקטורט בנגינת צ'לו באקדמיה למוסיקה בסנט פטרסבורג ע"ש רימסקי-קורסקוב, לימד במוסד זה והיה חבר בתזמורת הפילהרמונית סנט פטרסבורג וכן בתזמורת הסימפונית של בית האופרה קירוב (לימים בית האופרה מרינסקי בניצוחו של ולרי גרגייב). הוא עלה לישראל בשנת 1990 ומאז עלייתו היה חבר ב"אנסמבל סולני הגליל", שהפכה לתזמורת הקאמרטה הישראלית ירושלים. בנוסף לנגינתו בקאמרטה הוא מופיע כסולן והוא שותף להרכבים קאמריים המופיעים בארץ ובעולם.

בוריס רימר | ויולה

בוריס רימר נולד ב-1977 בקזחסטן. הוא החל ללמוד כינור כשהיה בן 7 בבית הספר הממלכתי הגבוה למוסיקה עם פרופ' ראיסה מוסאחודג'ייבה. בתום לימודיו עלה ארצה, ב-1995, והמשיך את לימודיו בכינור ובוויולה בבית הספר הגבוה למוסיקה ע"ש בוכמן-מהטה עם פרופ' אירנה סבטלובה. במקביל הופיע כחבר התזמורת הפילהרמונית הצעירה ברחבי הארץ ובחול"ל, וכן ניגן בהרכבים קאמרליים. בשנים 2005-2006 שימש כמוביל סקציית הוויולות בסימפונט רעננה, ובשנים 2006-2009 כווילן בתזמורת הקאמרית הישראלית. מ-2009 הוא חבר בקאמרטה הישראלית ירושלים.

דניס ג'רסי | כינור

דניס ג'רסי נולדה ולמדה בפינלנד, שם סיימה את לימודי התואר שני באקדמיה ע"ש סיבליוס שבהלסינקי. בארץ השתלמה אצל חיים טאוב. דניס ניגנה בתזמורות בפינלנד, בשוודיה, בארה"ב ובישראל, בה היא חיה כיום עם בעלה ושתי בנותיה. דניס הצטרפה לקאמרטה הישראלית ירושלים בשנת 2010.

מיכאל בויאנר | כינור

מיכאל בויאנר, נולד באוקראינה ב-1948 והחל לנגן כינור בילדותו. בהיותו בן 15 עבר לרוסיה, המשיך ללמוד שם בקולג' למוסיקה ואחר כך השתלם בקונסרבטוריון ובאקדמיה של סרטוב, אצל נחום גולדנברג, מתלמידי דויד אויסטרייך. לאחר תום לימודיו קיבל משרת כנר ראשון בתזמורת הסימפונית של אולינובסק, שם זכה להופיע עם הצ'לן מסטיסלב רוסטרופוביץ' ועם רעייתו, הסופרן גלינה ישניביבסקייה. משנת 1981 כיהן ככנר ראשון בתזמורת הסימפונית של קרסנויארסק ובמקביל עבד כמורה לכינור והופיע כסולן עם תזמורות סימפוניות וקאמריות. בשנת 1990, עם עלותו ארצה, הצטרף לקאמרטה הישראלית ירושלים.

The Revolutionaries

Xu Zhong conductor and piano
Muki Zohar oboe

Johann Sebastian Bach (1685-1750)
Oboe Concerto in F major BWV 1053a

Ludwig van Beethoven (1770-1827)
Piano Concerto No. 1, op. 15, in C major

Intermission

Ludwig van Beethoven (1770-1827)
Symphony No.2, op. 36, in D major

2011 / 2012

Jerusalem / Henry Crown Hall, Jerusalem Theatre

Monday, Dec. 12 2011 at 20:30

Kfar Saba / Heichal Hatarbut

Tuesday, Dec. 13 2011 at 20:30

Rehovot / Wix Auditorium, Weizmann Institute

Wednesday, Dec. 14 2011 at 20:30

Ariel / Performing Arts Center

Thursday, Dec. 15 2011 at 20:30

Tel Aviv / Tel Aviv Museum of Art

Saturday, Dec. 17 2011 at 20:30

The Israel Camerata Jerusalem

Music Director and Founder: **Avner Biron**

Composer in Residence: **Josef Bardanashvili**

The musicians

*principal player **permanent guest musician

1st Violin	2nd Violin	Viola	Cello	Flute	Bassoon
Arnold Kobiliansky*	Natalie Sher*	Michael Plaskov*	Yafim Aizenstadt*	Esti Rofé*	Mauricio Paez*
Michael Boyaner	Denice Djerassi	Andrei Shapelnikov	Marina Katz*		Kristijonas Grigas
Pavel Galaganov	Michael Kontsevich	Boris Rimmer	Zvi Orleansky*	Oboe	
Sophia Kirsanova**	Zina Levin	Michael Yavker	Alexander Sinelnikov	Muki Zohar*	Trumpet
Carmela Leiman	Keren Lipker			Ori Meiraz	Marat Gurevich
Etien Meneri	Eduard Reznik		Bass		
Roman Yusupov			Dmitri Rozenzweig*		
			Genadi Litvin		

Guest musicians: Margalit Shinan, flute; Tibi Cziger/Danny Erdman, Shira Eliassaf/Michal Beit Halachmi, clarinet; Michael Slatkin, Roman Kott/Itamar Leshem, horn; Itai Morag, trumpet; Karen Phenpimon-Zehavi, timpani

Board of Directors and Members of Association

*Member of the board

Prof. Ruth Arnon* - Chairman	Robert Drake	Benny Gal-Ed*	Prof. Moshe Hadani*	Nissim Levy
Jacob Aizner*	Izaak Elron*	Hedva Foguel*	Prof Uri Karshon	Baruch Shalev*
Dr. Hanan Alon	Eli Eyal	Prof Benny Geiger*	David Kindler*	Moshe Vidman*
Shimshon Arad	Prof. Menachem Fisch*	Yair Green*	Prof. Mark Kopytman	Sara Zelkind
Prof. Avi Ben Basat				

Administration

General Manager: Ben-Zion Shira	Marketing Manager: Anat Shmueli	Stage Manager: Valery Aksyonov	The organ built by Gideon Shamir and the timpani were kindly presented to the orchestra by the America-Israel Cultural Foundation
Administrative Manager: Michael Kontsevich	Sales: Inbal Yerushalmi	Legal Advisor: Adv. Ami Folman	
Producer: Tamar Umansky	Secretary: Mira Zilberman	Accountant: Sarit Yitshaki	

Office: 13 HaHagana St. (HaGiv'a HaTsarfatit) Jerusalem | Tel: +972-2-5020503 Fax: +972-2-5020504

Internet: www.jcamerata.com | Email: info@jcamerata.com

The Orchestra is supported by: The Ministry of Culture and Sport | The Municipality of Jerusalem | The Jerusalem Foundation
The Marc Rich Foundation | Teva Pharmaceutical Industries Ltd. | and by the generous support of various donors.

THE 28th SEASON | 2011/2012

THE ISRAEL CAMERATA JERUSALEM
MUSIC DIRECTOR: AVNER BIRON

THE REVOLUTIONARIES